

А.С. Стамбекова,^{1*} С.А. Нуржанова,¹ Е.Оспанкулов¹

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы, Қазақстан

МОБИЛЬДІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫН ҚҰРУ АРҚЫЛЫ БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП ПЕДАГОГТЕРІН ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА БАУЛУДЫҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ-МАЗМҰНДЫ МОДЕЛІ

Аңдатпа

Мақала мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұнды моделін жасауға арналған. Модельді құру мақсатында ұлттық құндылықты, мобильді білім беру ортасын, мобильдік технологияны зертеген шетелдік және отандық ғалымдардың зерттеулеріне талдау жасалынып, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде білім алатын магистранттар мен болашақ бастауыш педагогтерінен алынған сауалнама мазмұны мен нәтижесі сипатталған. Нәтижесінде мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұнды моделі құрастырылды. Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұнды моделін сынақтан өткізу үшін жүргізілген анықтаушы эксперименттің тест тапсырмалары беріліп, оның статистикалық талдауы жазылған.

Түйін сөздер: мобильді білім беру ортасы, мобильдік технология, болашақ бастауыш сынып педагогтері, ұлттық құндылық, құрылымдық-мазмұнды модель.

Стамбекова А.С.,^{*1} Нуржанова С.А.,¹ Оспанкулов Е.¹

¹Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
Алматы, Казахстан

СТРУКТУРНО-СОДЕРЖАТЕЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ПРИОБЩЕНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦЕННОСТЯМ ПУТЕМ СОЗДАНИЯ МОБИЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ

Аннотация

Данная статья посвящена разработке структурно-содержательной модели приобщения будущих педагогов начальных классов к национальным ценностям путем создания мобильной образовательной среды. В целях разработки модели проведен анализ исследований зарубежных и отечественных ученых, исследовавшие проблемы приобщения молодежи к национальным ценностям, мобильную образовательную среду, мобильные технологии, также описаны содержание и результаты анкетирования магистрантов и будущих педагогов начальной школы, обучающихся в Казахском национальном педагогическом университете имени Абая. В результате была разработана структурно-содержательная модель приобщения будущих педагогов начальных классов к национальным ценностям путем создания мобильной образовательной среды. Для апробации структурно-содержательной модели приобщения будущих педагогов начальных классов к национальным ценностям путем создания мобильной образовательной среды были разработаны тестовые задания в ходе проведения констатирующего эксперимента и сделан статистический анализ.

Ключевые слова: мобильная образовательная среда, мобильные технологии, будущие педагоги начальных классов, национальная ценность, структурно-содержательная модель.

Stambekova A.,^{1} Nurzhanova S.,¹ Ospankulov E.¹*
¹Abai Kazakh National Pedagogical University,
Almaty, Kazakhstan

STRUCTURAL-CONTENT MODEL OF INTRODUCING FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS TO NATIONAL VALUES THROUGH THE CREATION OF A MOBILE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Abstract

This article is devoted to the development of a structural and content model of introducing future primary school teachers to national values by creating a mobile educational environment. In order to develop the model, the analysis of the research of foreign and domestic scientists who have studied the problems of introducing youth to national values, mobile educational environment, mobile technologies has been carried out, the content and results of the survey of undergraduates and future primary school teachers studying at the Abai Kazakh National Pedagogical University are also described. As a result, a structural and content model was developed for introducing future primary school teachers to national values by creating a mobile educational environment. To test the structural and content model of introducing future primary school teachers to national values by creating a mobile educational environment, test tasks were developed during the ascertaining experiment and a statistical analysis was made.

Keywords: mobile educational environment, mobile technologies, future primary school teachers, national value, structural and content model.

Негізгі ережелер. Мақалада ҚР «Рухани жаңғыру» бағдарламасының ұлттық жаңғыру кезеңіне көшіруге арналған жол картасы мен қазақ елінің ұлттық идеясы «Мәңгілік ел» идеясы және «Қазақстан 2050» Стратегиясында баса көрсетілген «Ұлттық рухани жаңғыру» ұлттық жоба басшылыққа алынды. Негізгі идеямыз ЖОО-да мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұнды моделін жасау негізінде білімалушылардың болашаққа деген сенімін нығайту, тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыруына ықпал ету, ұлттық рухани әлеуетін дамыту және ұлттық құндылықтарға баулу. Идеяны жүзеге асыруда келесідей негізгі ережелер басшылыққа алынды:

– мобильді білім беру орта, болашақ бастауыш сынып педагогтерін ұлттық құндылықтар мәселесі бойынша әлемдік және отандық тәжірибелер;

– мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұндық моделі;

– болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін ұлттық құндылықтарға, мобильді технологияларға қатынасы.

Кіріспе. Қазақстан қоғамында болып жатқан түбегейлі өзгерістер қазіргі жастар тәрбиесінің маңызды мәселелерін түсінуге түбегейлі жаңа көзқараста көрініс тапты. Қазіргі қоғамда қалыптасқан объективті әлеуметтік-мәдени жағдай дәстүрлі моральдық нормалар мен мораль ережелерінің өзгеруінен, стресстік жағдайлардың күшеюінен, моральдық сенімдер мен көзқарастардың тұрақтылығының төмендеуінен көрінеді. Осы мәселелердің бірі – бүгінгі таңда нағыз әлеуметтік-педагогикалық құбылыс ретінде қарастырылатын ұлттық тәрбие.

Республикадағы қоғамдық қатынастардың бүкіл жүйесін үздіксіз жаңғырту жағдайында жастардың бойында ұлттық құндылықтар мен патриотизмді қалыптастыру мәселесі ерекше өзектілікке, жаңа мәнге ие болуда.

Өйткені, қазіргі кезеңде ең үлкен байлық – ұлттың рухани саулығының сақталуы қоғамдағы адамгершілік мәдениеттің даму жағдайына тікелей байланысты. Осыған байланысты студенттерді ұлттық құндылықтармен таныстыруды мақсатты түрде ұйымдастыру қажет-

тілігі туындайды, өйткені тұлғаның адамгершілік мәдениеті маманның кәсіби мәдениетінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады, бұл әсіресе педагогикалық университет студенттеріне қатысты болмақ.

Қазіргі кезеңде мобильді құрылғылар, цифрлық технологиялар, интернет жастардың күнделікті өміріне кеңінен енуде. Сондықтан студенттерді ұлттық құндылықтарға баулу, ұлттық тәрбие беру үдерісін мобильді білім беру ортасын құру арқылы жүзеге асыру бүгінгі қоғам талабы болмақ.

Осыған орай ұлттық құндылықты дамыту, ұлттық кодты сақтау мақсатында дайындалған «Мәдени мұра», «Рухани жаңғыру», «Мәңгілік ел» стратегиялық мемлекеттік бағдарламаларын білім беру жүйесінің цифрлық трансформациялау жағдайында жүзеге асыру қажеттілігі туындайды [1].

Айта кететіндей, мобильді білім беру ортасы цифрлық білім беру қызметтері мен ресурстарын, білім беру үдерісіне қатысушылардың өзара әрекеттесу кеңістігін қамтиды және өзгермелі де икемді болуы шарт. Бүгінгі таңда мобильді оқыту дәстүрлі білім беруге тән кейбір шектеулерді алып тастауға, пайдаланылатын оқу құралының функционалдығын сақтай отырып, ақпарат көздеріне кез келген уақытта қол жеткізуге және психологиялық, ұйымдастырушылық кедергілерді еңсеруге мүмкіндік береді

Мобильді оқыту – білім беру ортасындағы өзгерістерге әсер етіп отырған цифрлық технологиялардың қарқынды дамуының нәтижесі. Бүгінгі күні мобильді білім беру ортасында оқытуды тиімді жүзеге асыру үшін жаңа педагогикалық модельдер қажет, оқытудың жаңа әлеуметтік құрылымын құру, оқытудың түрлі стратегиялары мен тәсілдері негізінде мобильді оқытуды тиімді дамыту.

Соңғы жылдары шетелдік зерттеушілер еңбектерінде ұлттық құндылыққа негізделген жоғары сапалы білім берудің қазіргі жағдайы мен болашағы туралы мәселелер бірқатар талқыланған.

Maryrose Chinwe Mbanefo Нигериядағы базалық білім беру саласындағы саясат жоспарын тиімді іске асыру жолымен ұлттық мақсаттарға қол жеткізу жолында негізгі білім берудегі ұлттық стратегияларға жету дәрежесін зерттеп, зерттеудің сипаттамалық дизайнын қолданды. Оған қол жеткізудің жолдары ретінде білім алушылардың тиісті қарым-қатынасы мен хабардарлығын арттыруды, білім сапасы мен стандарттарды сақтауға назар аударуды, саясат жоспарын тиімді жүзеге асыру үшін қолайлы климат және оқыту мен білім алу мүмкіндіктерін құруды ұсынған [2].

Prasenjit Das Үндістанның 2020 жылға арналған ұлттық білім беру саясаты негізінде білім беру жүйесінде жасалып жатқан өзгерістерді талқылады. National Education Policy-2020 оқушылар мен мұғалімдерге ұлттық құндылық аясында беретін мүмкіндіктерді сипаттады. Олар: ұлттық құндылыққа негізделген барлық оқушыларға жоғары сапалы білім ұсыну, әлемдік аренада қайтадан көшбасшы болу, болашақ мұғалімдерді даярлауда шығармашылық пен айтарлықтай жақсартуларға қол жеткізу. National Education Policy-2020 негізгі мақсаты ретінде мұғалімдердің сабақ жоспарларын, нұсқаулар мен дағдыларды құрастыру бойынша ең жақсы дайындықтан өтуін қамтамасыз ету екенін көрсеткен [3].

Chatzara Maria және Tsiakis Theodosios Грецияның жоғарғы оқу орындарында құндылықтарды бірлесіп құру туралы әдебиеттеріне шолу жасау арқылы құндылықтардың қазіргі жағдайы мен болашағын талдады. Білім беру ортасында құндылықтарды бірлесіп құру тетіктерін түсіну білім беру қызметтерінің сапасын арттырудағы маңызын көрсетті. Құндылықты бірлесіп құру әрекеті білімалушылардың үлгерімін арттыруға және олардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға, олармен өзара әрекеттесуге бағытталғандығын, сонымен қатар жоғары оқу орындарында ұлттық құндылыққа баулуда қолданылатын бағыттар және оны ЖОО-дар үшін де, білімалушылар үшін де жүзеге асыру нәтижелерін ұсынады. [4].

Jim Nordern Ұлыбританиядағы, АҚШ-ғы, Франциядағы, Германиядағы білім беруді зерттеудің әртүрлі дәстүрлеріндегі білім беру мен оның сараптамасы бойынша әлеуметтану

және философиялық жұмыстарға талдау жасаған. Білім беру сипатын зерттеу арқылы оқытудың мамандандырылған және мамандандырылмаған формалары арасындағы қатынастарды мұқият зерделеп, білім беру практикасының формаларын олардың негізгі элеуметтік-гносеологиялық сипаты тұрғысынан ажыратуға баса назар аударады [5].

Соңғы жылдары мобильді технологиялар мен қосымшаларды білім беру мақсатында пайдалануға бағытталған көптеген шетелдік зерттеулер бар (Kearney Burden және Rai [6]; Vano [7]; Romero [8]).

Бірақ олардың мобильді оқытуға деген көзқарастары әртүрлі. Мәселен McConatha, Praul және Lynch смартфондар мен шағын құрылғылар қолданып, мобильді оқытуды шағын мобильді есептеуіш құрылғыларды пайдалану арқылы қолданылатын оқыту ретінде анықтаған [9].

Ал, Mirski және Abfalter мобильді технологияны қашықтықтан оқыту барысында туындайтын проблеманы шешудің бір жолы ретінде қарастырады [10].

Ardies De Maeyer, Gijbels және van Keulen білімалушылар мен оқытушылардың мобильдік технологияны қаншалықты қолдануға құштарлығын және оның қоршаған ортаға оң немесе теріс әсер ететінін анықтау үшін пайдалануға болады деп санайды [11].

Дүние жүзіндегі бірнеше университеттер кез келген уақытта, кез келген жерде әртүрлі тәсілдермен оқытуды ұсыну мақсатында мобильдік технологияны әдісті енгізді. Канада колледжі мен Сан-Франциско мемлекеттік университеті білімалушылардың үлгерімін анықтау, ағымды және қорытынды бағалау үшін планшеттер мен сымсыз технологияны қамтитын интерактивті оқыту желісін енгізді (Enriquez). Erkollar және Oberer Түрік университетінде мобильді оқытуды географиялық ақпарат жүйесі модулімен біріктіру мәселесін қарастырып, мұнда әрбір білімалушының қарым-қатынасын жеңілдету мақсатында Google және Hangout программалары енгізілген планшеттік құрылғылармен қамтамасыз етілді. Glackin Rodenhiser және Herzog білімалушылардың цифрлық кітапханамен танысуын арттыру үшін мобильді құрылғылар мен электронды кітаптарды біріктіру мәселесін қарастырды [12].

De Pablos Tennyson және Lytras Шарджадағы Америка университетінде білімалушыларға математика курсына бір семестр бойы iPad қолданудың әсерін тексеру үшін екі зерттеу жүргізген [13].

Campos Jorge және Barreto Israel соңғы онжылдықта білімалушыларға білім беру мақсатында технологиялар мен мобильді қосымшаларды қолдану барысында туындайтын әр түрлі қиындықтарды зерттеген. Олар Перудегі бес Каджамарка университетінің білімалушылары мен оқытушылардың жоғары оқу орындарында мобильді технологияларды қолдануға деген көзқарастарын анықтау мақсатында олардан сауалнама алып, нәтижесін сенімділік альфа Кронбахтың көмегімен бағалаған. Білімалушылардың жасына, жынысына, мамандығына және қолданылатын ұялы телефон түріне қатынасы арасында статистикалық маңызды айырмашылықтардың болуына бағалау жүргізген. Сонымен қатар, оқытушылардың да жасына, жынысына, университет тәжірибесіне, академиялық деңгейіне және қолданылатын ұялы телефон түріне қатынасы арасындағы статистикалық маңызды айырмашылықтардың болуына бағалау жүргізген. Нәтижесінде экспериментке қатысқандардың мобильді құрылғы түріне қатынасы арасында статистикалық маңызды айырмашылықтар бар екенін анықтап, мобильді технологияларының білім беру жүйесіне оң әсер ететінін байқады [14].

Қазақстандық зерттеушілер ұлттық тәрбие берудің теориялық-әдістемелік, ғылыми-педагогикалық және психологиялық-педагогикалық негіздерін цифрлық технологияларды білім беру үдерісінде қолдану мәселелерін бірқатар зерттеген.

Ұлттық құндылықтарға бағдарланған маман тұлғасын қалыптастырудағы инновациялық идеялар мен оларды жүзеге асыру әдістері, технологиялары мәселесі бойынша А.Берикханова [15], А.Қуанышбаева [16], Ғ.Ж. Тұңғышбаева [17], Ж.Тұрғанбаева [18], Ж.Ж. Қуанышбаева [19], Г.К. Шашаева [20], Г.К. Джонисова [21] еңбектерінде жан жақты қарастырылған.

Цифрлық технологияларды оқу үдерісінде пайдалану мәселелерін А.С.Амирова, К.Д.Бузаубаева, А.А.Маковецкая [22], цифрлық технологияларды пайдалана отырып мобильді орта құру мәселелерін А.Е.Жұмабаева, С.А.Нұржанова, Р.Ж.Базарбекова, А.С.Стамбекова, Ж.Жұмабаева, Е.Е.Оспанкулов [23], мобильді технологиялар білім беру үдерісінде пайдалану жайлы А.Б. Закарьянова [24], Н.Н. Керимбаева [25], К.Е. Икласова [26], Г.С. Бимашева [27] зерделеген. Аталған мәселе бойынша ғылыми зерттеулерді талдау

ғалымдардың жеке тұлғаның ұлттық құндылыққа тәрбиелеу мәселесіне тұрақты қызығушылық танытқанын көрсетеді.

Түрлі білім беру процестерін модельдеу тәжірибесін, атап айтқанда, болашақ мұғалімдерге ұлттық тәрбие беру үдерісін зерттеу болашақ мұғалімдерді ұлттық құндылықтарға мобильді білім беру ортасын құру арқылы баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін ұсынуға мүмкіндік берді.

Бұл процесс бастауыш білім беру мамандығы бойынша білім алатын болашақ мұғалімдерді дайындау аясында жүзеге асырылады.

Мақаланың мақсаты: мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін қарастыру.

Бұл мақсат келесі *міндеттермен* анықталады:

– болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін ұлттық құндылықтарға, мобильді технологияларға қатынасын анықтауға бағытталған сауалнама алу;

– мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін ұсыну, қорытынды жасау;

Осы міндеттерді жүзеге асыру мақсатында мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін ұлттық құндылықтарға баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін әзірледік.

Зерттеу материалдары және әдістері. Біздің зерттеуіміздегі құрылымдық-мазмұндық модельдеу мобильді білім беру ортасын құру арқылы жастарды туған жеріне, өз ұлтына деген патриоттық сезімді ояту, ізгілікке баулу, ұлттық болмысын сақтаған, бабалардан мирас болып қалған ізгі қасиеттерді бойына сіңірген жастарды тәрбиелеу, жастарды ұлттық және жалпыадамзаттық мәдени құндылықтар рухында тәрбиелеу мәселелерін шешуге арналады (сурет 1).

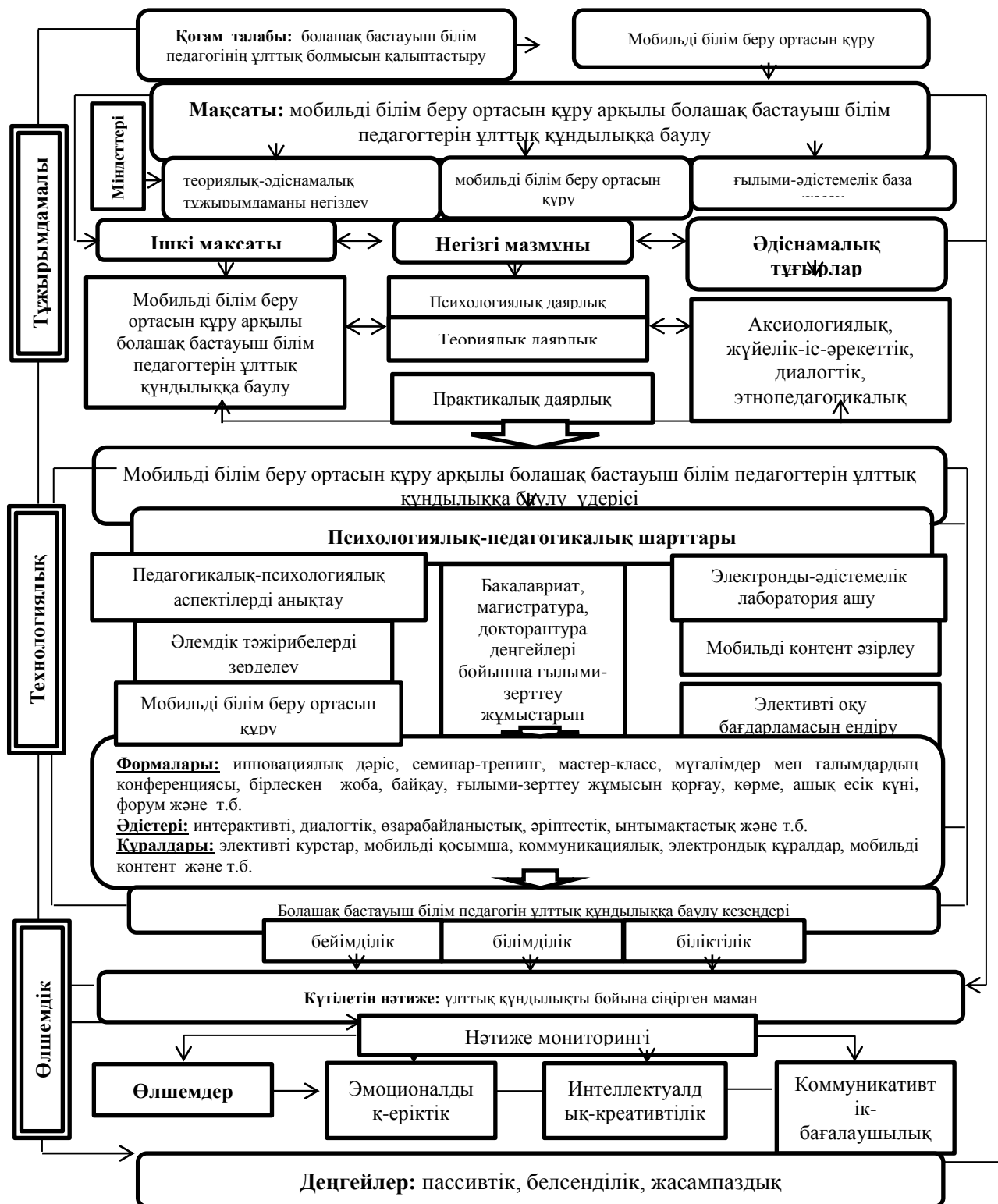
Біз ұсынған құрылымдық-мазмұндық модель *тұжырымдамалық, технологиялық және өлшемдік* блоктарынан тұрады. Аталған модель педагогикалық жоғары оқу орындарында мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулу үдерісіндегі жоғарыда көрсетілген барлық элементтердің өзара байланысы мен бірлестігін қамтиды.

Бәрінен бұрын *тұжырымдамалық* блок мазмұнында мобильді білім беру ортасына, ұлттық құндылыққа баулуға деген *қоғамдық сұраныс* талаптарын анықтап алудың қажеттігі туындады. Біз оларды былайша топтастырдық:

– ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, ұлттық санасы қалыптасқан жеке тұлғаны тәрбиелеу қажеттілігі;

– жоғары педагогикалық оқу орындарында заманауи ұлттық тұлғаны қалыптастыруды жүзеге асыратын мобильді білім беру кеңістігін құру зәрулігі;

Сондай-ақ осы блокта мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулу деп модельдің мақсатын қарастырамыз. Қойылған мақсат ҚР «Рухани жаңғыру», «Мәңгілік ел», «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламаларын талаптарымен, жоғары педагогикалық білім беру саласында медиасауатты, ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген болашақ педагог тұлғасын даярлау қоғамның әлеуметтік тапсырысымен нақтыланып отыр. Аталған мақсатқа қол жеткізу келесідей міндеттерді жүзеге асыру арқылы мүмкін болады: мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулудың теориялық-әдіснамалық тұжырымдамасын әзірлеу; мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулудың моделін құрастыру; ЖОО мобильді білім беру ортасын құру; білім алушылардың теориялық және практикалық даярлықтарын жақындастыру; жоғары оқу орындарында болашақ бастауыш білім педагогтерінің ұлттық санасының қалыптасуын бағалайтын өлшемдік құралдарды жетілдіру. Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогін ұлттық құндылыққа баулудың құрылымдық-мазмұндық моделі 1-суретте ұсынып отырмыз.

Сурет 1. Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогін ұлттық құндылыққа баулудың құрылымдық-мазмұндық моделі

Сондай-ақ, бұл блокта болашақ бастауыш білім педагогін ұлттық құндылыққа баулуға ықпал ететін әдіснамалық тұғырлар мен ұстанымдар беріледі. Бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулуда мынадай *әдіснамалық тұғырлар* басшылыққа алынады:

аксиологиялық тұғыр, жүйелілік-іс-әрекеттік тұғыр, диалогтік тұғыр, этнопедагогикалық тұғыр.

Аксиологиялық тұғыр этникалық мәдениеттердің құндылық әлеуетін анықтауға ықпал етеді. Бұл ұлттық құндылықтарды жүзеге асырумен, білім алушылардың құндылық қатынасымен байланысты.

Жүйелілік-іс-әрекеттік тұғырдың жүйелілік аспектісі білім беру жүйесінің өзара байланысын және өзара әрекеттесуін (студенттердің білім беру кеңістігі және олардың жеке дамуы үшін педагогикалық қолдау) қамтиды. Іс-әрекеттік аспектісі (Л.С. Выготский, А.Н. Леонтьев, И.А. Зимняя, И.А. Лернер, П.И. Пидкасистый, С.Л. Рубинштейн) болашақ бастауыш білім педагогтерінің құндылық ерекшеліктерін анықтайды, мұнда олардың бірлескен қызметі адамгершілік тәрбие және әлеуметтендіру құралы ретінде әрекет етеді. Тұлғаның басқа адамдармен қарым-қатынасы диалогтік ұстанымы бойынша құрылады.

Басшылыққа алынатын *диалогтық тұғыр* субъект-субъектілік қатынастардың басымдығын қамтамасыз етеді.

Этнопедагогикалық тұғыр өз халқының тарихи өткеніне құрметпен қарауын қалыптастыру, ұлттық мәдениеттің дәстүрлерін сақтау және тарату мақсатында оқушылардың мәдени мұрасына, отбасы институтына тарту бойынша педагогикалық үдерісті ұйымдастыру үшін бастауыш білім педагогінің қызметін мақсатты жобалауды қамтиды.

Мақсаттарға жету үшін зерттеу жұмысында басшылыққа алатын іргелі және көмекші әдіснамалық тәсілдемелерді анықтап, нақтылай отырып, әдіснамалық ұстанымдарды сипаттаймыз.

Тұтастық ұстанымы. Біздің зерттеуімізде бастапқы нүкте үш негізгі бағыттың бірлігі мен үйлесімді өмір сүруі болып табылады. Олар: бастауыш білім педагогін бастауыш сынып мұғалімі лауазымына кәсіби даярлау, бастауыш сынып мұғалімі тұлғасындағы мектептің балалардың ата-аналарымен отбасылық тәрбие мәселелері бойынша өзара іс-қимылы және балаларды тәрбиелеуде ұлттық құндылықтарды пайдалану.

Ұлттық құндылықтардың негізінде ата-баба мұрасы болып табылатын мәдениет жатыр, сондықтан келесі ұстаным – *ұлттық ұстанымды* бөліп көрсеткен жөн.

Ұлттық ұстаным. Балаларды оқыту мен тәрбиелеу кезінде әрқашан халықтың тарихи дамуына, географиялық және табиғи жағдайларына байланысты өзіндік ерекшелігі ескерілуі керек. Адам – ол туып-өскен және өмір сүретін мәдениеттің элементтерін сіңіретін уақыттың өнімі. Ж.Аймауытовтың еңбектерінде ұлт қағидатын қарастыра отырып, ана тілінің рөліне зор мән берді.

Даралау ұстанымы. Болашақ бастауыш білім педагогінің ата-аналармен жұмыс істеуге дайындығын қалыптастыру кезінде даралау ұстанымы әр студенттің жеке ерекшеліктерін ескеруді көздейді.

Тұжырымдамалық блоктың теориялық, психологиялық, практикалық даярлық секілді негігі мазмұнға тоқталайық.

Психологиялық даярлық – бұл болашақ бастауыш білім педагог тұлғасының іс-әрекет, қарым-қатынас, ұлттық санасын дамыту бойынша ерекше психологиялық жұмыс. Ол біздің зерттеуімізде мотивациялық, эмоционалдық-еріктік даярлықты қалыптастырудан тұрады.

Теориялық даярлық – болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылықтар бойынша терең және жан-жақты білімдермен қаруландыруға бағытталған және танымдық қабілеттерін дамытатын шеберлік пен дағдылар жүйесі.

Теориялық даярлық *әдіснамалық деңгейде:*

- мобильді білім берудің, ұлттық құндылыққа баулудың қажеттілігін сезіну;
- олардың ерекшеліктері туралы білімдерді меңгеру;

теориялық деңгейде:

- мобильді білім беру ортасы, ұлттық құндылықтар бойынша теориялық білімдерді меңгеру;

– мобильді білім беру ортасын құрудың, ұлттық құндылыққа баулудың негізгі теориялық алғышарттарын білу;

– қарастырылып отырған мәселенің негізгі элементтерін игеру болып табылады.

Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулу бойынша практикалық даярлығы олардың процессуалдық-нәтижелік компонентін дамытуға ықпал етеді.

Модельдің технологиялық блогы Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулу үдерісінің технологиялық (ішкі мазмұндық, ұйымдастырушылық) жағын көрнекі түрде көрсетуге мүмкіндік береді.

Технологиялық блок мобильді білім беру ортасын құру жағдайында болашақ бастауыш білім педагогтерінің ұлттық құндылыққа баулудың психологиялық-педагогикалық шарттарынан; оны жүзеге асырудың формаларынан, әдістерінен, құралдарынан; даярлау кезеңдерінен тұрады.

Модельдің технологиялық блогы мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулудың психологиялық-педагогикалық шарттарының (бакалавриат, магистратура, докторантура деңгейлері бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу, элективті курс бағдарламасын әзірлеу, ендіру; әлемдік тәжірибелерді зерделеу, мобильді білім беру ортасын құру, электронды-әдістемелік лаборатория құру, мобильді контент әзірлеу, іс-шаралар ұйымдастыру) өзара байланыстылығын көрсетеді. Осы шарттар сақталғанда және олар өзараәрекеттестікте жүзеге асырылғанда ғана болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа тиімді баулу жүзеге асырылады.

Осы блоктағы элективті курстарды ендіру болашақ бастауыш білім педагогтерінің ұлттық құндылықтардың маңыздылығын түсінуі, олардың ұлттық және жалпыадамзаттық мәдени құндылықтар рухында тәрбиелену қажеттілігінен туындайды.

Сондай-ақ, ұлттық құндылықтарды бойларына баулуды іске асыру үшін мобильді білім беру ортасын құру қажет. Арнайы электронды-әдістемелік лаборатория құрылады. Аудио, видео материалдар түрінде түрлі мобильді контенттер құрастырылады. Мобильді қосымша, сайт әзірленеді. Бакалавриат, магистратура, докторантура деңгейлері бойынша білім алушылар ұлттық құндылық мәселесі аясында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді.

Осы тұрғыдан аталған блокта мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулу барысында қолданылатын формалар, әдістер, құралдар көрсетіледі. *Формаларға* инновациялық дәріс, мастер-класс, семинар-тренинг, бірлескен жоба, мұғалімдер мен ғалымдардың конференциясы, диплом жұмысын қорғау, байқау, көрме, ашық есік күні, форум және т.б., *әдістерге* интерактивті, диалогтік, өзарабайланыстық, әріптестік, ынтымақтастық және т.б., ал *құралдарға* элективті курстар, мобильді технология және т.б. ендірілген. Бұлардың барлығы да күтілетін нәтижені қалтастыруда ықпалы зор.

Технологиялық блоктағы тағы бір маңызды құрам болып мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылыққа баулуды жүзеге асыру кезеңдері белгіленген. Бұл бейімділік, білімділік, біліктілік кезеңдерінен тұрады. Осы кезеңдер даярлықтың мазмұнына (психологиялық, теориялық, практикалық) кәсіби-тұлғалық сапаларының компоненттерінің (мотивациялық-құндылықтық, инновациялық-танымдық, процессуалдық-нәтижелік) қалыптасуына сәйкес жүзеге асырылады. Кезеңдердің жүзеге асырылуына жоғарыда көрсетілген технологиялық мазмұн негіз болады. Ал бұл болса, модельдің құрылымдық бөліктерінің бір-бірімен тығыз байланыста құрылғандығын білдіреді. Сондай тағы бір байланыс **өлшемдік блоктың** болуын қажет етеді.

Мотивациялы-құндылықтық компонент болашақ бастауыш білім педагогінің ұлттық құндылықтарға ынта, қызығушылық, қажеттіліктері мен өз білімдерін, біліктері мен жеке қасиеттерін үнемі жетілдіруге ұмтылуды, оны практикалық тәжірибемен байыту мақсатында өзіндік білім мен өзін-өзі жетілдіруге қажеттіліктерді қарастырады.

Инновациялық-танымдық компонент – студенттердің ұлттық құндылықтар туралы білімінің болуы дегенді білдіреді және «ұлттық тәрбие», «ұлттық болмыс», «ұлттық сана» туралы білімнің болуы, модельдеуі, ұғымдық-категориялық аппаратын талдауы, жүйелеуімен анықталады.

Процессуалдық-нәтижелік компонент – теориялық алынған білімді кәсіби іс-әрекетте қолдану.

Модельдегі өлшемдік блокта эмоционалдық-еріктік, интеллектуалдық-креативтілік, коммуникативтік-бағалаушылық өлшемдері көрсетіледі. Олардың төмен, орта, жоғары деңгейлері жасампаздық, белсенділік, пассивтік тұрғысынан айқындалған.

Сонымен, мотивациялық-құндылықтық, инновациялық-танымдық, процессуалдық-нәтижелік компоненттер тұлғаны біртұтас дамыту аясын қамтиды. Оның өлшемдері мен көрсеткіштері төмендегі 1-кестеде ұсынылған.

Кесте 1 – Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерінде ұлттық құндылық туралы білімнің қалыптасқандығының компоненттері, өлшемдері мен көрсеткіштері

Компоненттері	Өлшемдері	Көрсеткіштері
1	2	3
Мотивациялық-құндылықтық	Эмоционалдық-еріктік	– ұлттық құндылықтарға қызығушылығы; бағыттылығы; – теориялық білімді практикада бекітуге әрдайым ынтасының болуы; – ұлттық болмысы қалыптасқан педагог болуға эмоционалдық-адамгершілік қатынасы; – ұлттық құндылықтар рухында тәрбиеленген педагог болуға ерік-жігерінің болуы
Инновациялық-танымдық	Интеллектуалдық-креативтілік	–жеке тұлғалық болмысында ұлттық сапаның болуы; –ұлттық құндылықтар жайында білімінің тереңдігі;
Процессуалдық-нәтижелік	Коммуникативтік бағалаушылық	–ұлттық құндылықтарды мақтан тұту, бағалау –ұлттық құндылықтарға жасампаздығын байқауы
Деңгейлері		
Пассивтік	Белсенділік	Жасампаздық

Пассивтік (төмен деңгей) ұлттық құндылық туралы мәселеге қызығушылығы жоқ, олар туралы білімдерді игеру қажеттілігін түсіне қоймайды;

Ал, *белсенділік* (орта деңгей) болып саналып, студенттің ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығы, яғни өзіндік оң көзқарасының болуы, мақтан тұтуы секілді біліктеріне ие екендігін көрсетеді. Өз Отаны алдында жауапкершілікті түсінеді, ұлттық құндылық туралы білімдерді игеру қажеттілігін түсінеді; теориялық-әдістемелік және арнайы білімдердің жеткілікті көлеміне ие.

Ал, *жасампаздық* (жоғары деңгей) туралы айтпас бұрын осы терминнің мәніне назар аударып өтейік. Бұдан біз жасампаздық ұғымы бір саланы жаңғырту, өркендету түсінігімен берілетіні ұғынамыз.

Зерттеуде болашақ бастауыш білім педагогінің жасампаздық деңгейі оның жасампаз педагог ретінде өз ұлтының ұлттық құндылықтарын сақтауға, дәріптеуге ұмтылысы, Отан мүддесі үшін жауапкершілікті аса түсінуі, орындауы, ұлт құндылықтарын мақтан тұтуы, өркендеуі үшін өз үлесін қосуы жоғары деңгейімен айқындалады. Жоғары эмпатиясының

болуымен ерешеленеді. Ұлттық болмысы қалыптасқан педагог болуға ұмтылысы жоғары деңгейді көрсетеді.

Жоғарыда берілген материалдар негізінде бакалавр және магистранттарға сауалнама мен тест әдістері қолданылды.

Зерттеу жұмысы Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде өткізіліп, оған 98 магистрант пен 183 болашақ бастауыш педагогтері қатысты. 6B01302 - Бастауыш білім бизнес инновациялармен, 6B01303 - Бастауыш білім ақпараттық-коммуникациялық технологиялармен, 6B01304 - Бастауыш білім көптілділікпен, 6B01305 - Бастауыш білім ағылшын тілінде білім беру бағдарламалары бойынша оқитын бақылау тобына 90, эксперимент тобына 93 білімалушы және 7M01301 – Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі мамандығы бойынша 98 магистрант таңдап алынды.

Сауалнама мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш педагогтерінің ұлттық құндылыққа баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін анықтау мақсатында өткізілді.

Сауалнама сұрақтары:

– «Ұлттық құндылықтарды дамыту үшін не қажет деп ойлайсыз? Астында берілген сөздерден қажеттісін белгілеңіз. Жүйелілік, қарым-қатынас, этнопедагогика, мотивация, құндылық, белсенділік, дүниетаным, таным, қабылдау, өзара әрекеттестік.

– «Қазіргі уақытта білімалушыларды ұлттық құндылыққа баулу үшін қандай педагогикалық шарттар қажет?»

– Білімалушыларды ұлттық құндылыққа баулудың қандай білім беру формалары ықпал етеді деп ойлайсыз?

– «Төменде берілген әдістердің ішінен білімалушыларды ұлттық құндылыққа баулитын ең қолайлы әдістерді таңдап алыңыз» Көрнекілік, интербелсенді, сөздік, диалогтық, бақылау, өзара әрекет, серіктестік, ынтымақтастық, практикалық, ойын т.б.

Анықтаушы эксперимент барысында білімалушыларына 1 дұрыс жауабы бар 10 тест тапсырмалары ұсынылды.

1. Ұлттық құндылық дегеніміз не?

2. Ұлттық құндылықтардың түрлері қандай?

3. Ұлттық идеяның негізгі қағидаларын қамтитын мемлекеттік құжаттар?

4. Ұлттық құндылықтың құрамдас бөліктері қандай?

5. Бастауыш сыныптарда оқушылардың бойына сіңіретін ұлттық құндылықтың түрі?

6. Жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыру дегеніміз не?

7. Мобильді технологияны зерттеген ғалымдар?

8. Мобильді технологияның түрлерін белгіле?

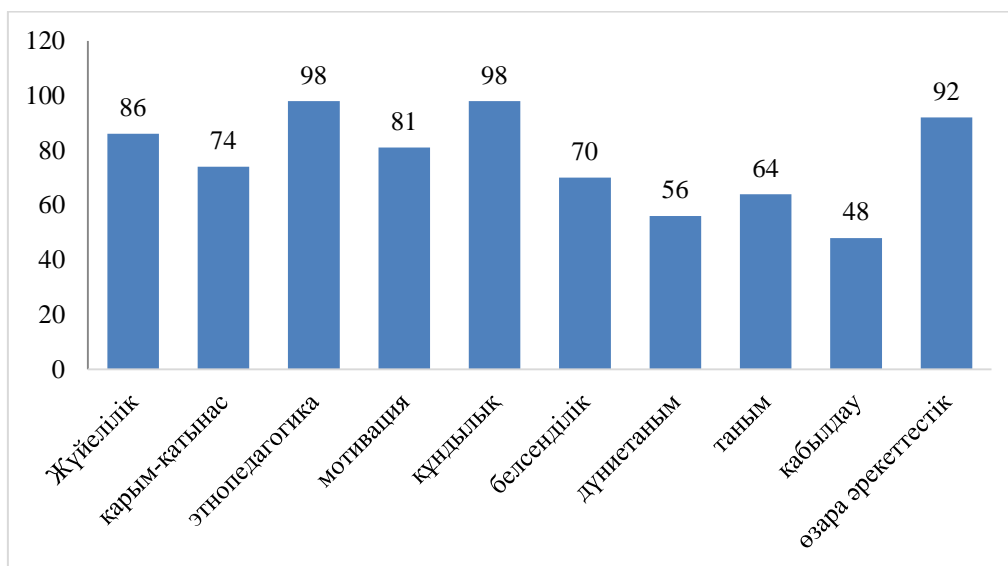
9. Мобильді технологияны қолданудың жолдары қандай?

10. Мобильді технология дегеніміз не?

Зерттеу нәтижелері және талқылау. Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш педагогтерінің ұлттық құндылыққа баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін анықтау мақсатында білімалушылар мен магистранттардан сауалнама алынды.

Педагогикалық тәсілдерді анықтау үшін бақылау және эксперимент топ білімалушыларына сұрақ қойылды.

«Ұлттық құндылықтарды дамыту үшін не қажет деп ойлайсыз? Астында берілген сөздерден қажеттісін белгілеңіз. Жүйелілік, қарым-қатынас, этнопедагогика, мотивация, құндылық, белсенділік, дүниетаным, таным, қабылдау, өзара әрекеттестік. Сұрақ нәтижесі 2-суретте ұсынылған.

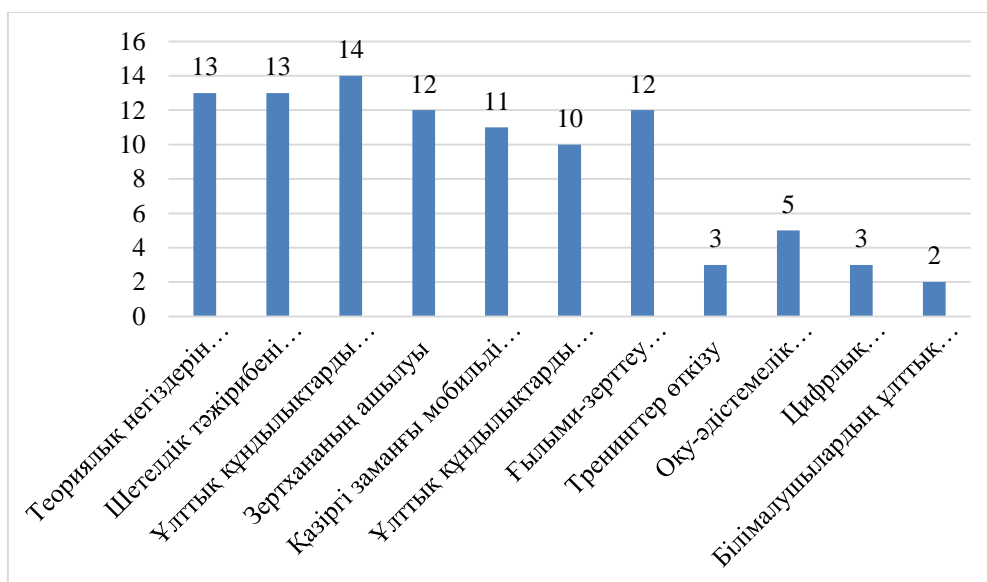

Сурет 2. Сауалнама нәтижелері

Сауалнама нәтижесінде жүйелілікті 86 респондент таңдады 87,7%, қарым-қатынасты 74 респондент белгіледі 75,5%, этнопедагогиканы 98 респондент көрсетті 100%, мотивацияны 81 респондент таңдады 82,6%, құндылықты 98 респондент 100%, белсенділікті 70 респондент белгіледі 71,4%, дүниетанымды 56 респондент 57,1%, танымды 66 респондент 67,3%, қабылдауды 48 респондент 48,9%, өзара әрекеттестікті 92 респондент белгіледі 93,8%.

Сонымен, біз келесі зерттеу тәсілдерін анықтадық: аксиологиялық, жүйелі-белсенділік, диалогтық, этнопедагогикалық.

Модельдің психологиялық-педагогикалық шарттарын анықтау үшін магистранттарға «Қазіргі уақытта білімалушыларды ұлттық құндылыққа баулу үшін қандай педагогикалық шарттар қажет?» деген сұрақ қойылды. Сұраққа берілген жауаптар 3-суретте ұсынылып отыр.

Сурет 3. Сауалнама нәтижелері

Бұл диаграммада біз мазмұны жағынан ұқсас жауаптарды біріктіріп, олардың ең көп таралған түрін көрсеттік. Суретте берілген нәтижелерді 2-кестеден көруімізге болады.

Кесте 2 – Сауалнама нәтижелері

Магистранттардың жауаптары	Магистранттар саны	%
Теориялық негіздерін анықтау	13	13.27
Шетелдік тәжірибені қолдану	13	13.27
Ұлттық құндылықтарды дамытуға қажетті орта жасау	14	14.29
Зертхананың ашылуы	12	12.24
Қазіргі заманғы мобильді технологияларды пайдалану	11	11.22
Ұлттық құндылықтарды дамытудың арнайы курсы енгізу	10	10.20
Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу	12	12.24
Тренингтер өткізу	3	3.06
Оқу-әдістемелік құралдарды әзірлеу	5	5.10
Цифрлық технологияларды қолдану	3	3.06
Білімалушылардың ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын арттыру	2	2.04
Барлығы	98	100

Нәтижесінде біз модельдің келесі психологиялық-педагогикалық шарттарын анықтадық: теориялық негіздерін анықтау, шетелдік тәжірибені қолдану, ұлттық құндылықтарды дамытуға қажетті орта жасау, зертхана ашу, қазіргі заманғы мобильді технологияларды пайдалану, ұлттық құндылықтарды дамытудың арнайы курсы енгізу, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу, тренингтер өткізу, оқу-әдістемелік құралдарды әзірлеу, цифрлық технологияларды қолдану, білімалушылардың ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын арттыру.

Мобильді орта арқылы ұлттық құндылықтарды дамыту формаларын анықтау үшін респонденттерге «Білімалушыларды ұлттық құндылыққа баулудың қандай білім беру формалары ықпал етеді деп ойлайсыз» деген сұрақ қойылды. Респонденттердің ең жиі жазған жауаптары 3-кестеде берілген.

Кесте 3 – Сауалнама нәтижелері

Жоқ.	Шарттар	Магистранттар саны	%
1	Инновациялық дәріс	86	87,76
2	Семинар-тренинг	91	92,86
3	Қашықтықтан оқыту курстары	53	54.08
4	Негізгі пәндер бойынша сынақ тренажеры	47	47,96
5	Заманауи цифрлық технологиялар	96	97,96
6	Ғылыми-практикалық конференциялар	76	77,55
7	Пәндер бойынша материалдар, оқулықтар, оқу-әдістемелік құралдар	56	57.14
8	Оқуға қажетті материалдық-техникалық жабдық (арнайы компьютерлік және техникалық құралдар)	13	13.27
9	Бірлескен жоба	92	93,88
10	Байқаулар	85	86,73
11	Ғылыми-зерттеу жұмысын қорғау	63	64.29
12	Пәндер бойынша ақпаратты аудио және видео	17	17.35

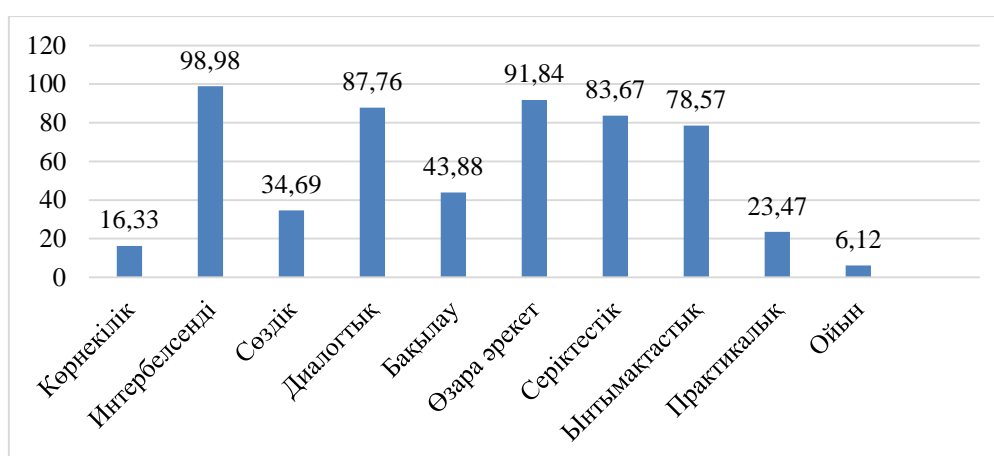
13	Көрме	74	75,51
14	Ашық есік күні	69	70.41
15	Форум	78	79,59

Сауалнама нәтижелері мобильді орта арқылы білімалушылардың ұлттық құндылыққа арттырудың формаларын анықтауға мүмкіндік берді: инновациялық дәріс, семинар-тренинг, заманауи цифрлық технологиялар, ғылыми-практикалық конференциялар, бірлескен жоба, конкурс, ғылыми-зерттеу жұмысын қорғау, көрме, ашық есік күні, форум және т.б.

Мобильді ортаны құра отырып, білімалушылардың ұлттық құндылыққа баулудың тиімді әдістерін анықтау мақсатында респонденттерге мынадай сұрақ қойылды: «Төменде берілген әдістердің ішінен білімалушыларды ұлттық құндылыққа баулитын ең қолайлы әдістерді таңдап алыңыз». Көрнекілік, интербелсенді, сөздік, диалогтық, бақылау, өзара әрекет, серіктестік, ынтымақтастық, практикалық, ойын т.б. Сұрақ нәтижесі 4-кестеде және 4-суретте ұсынып отырмыз.

Кесте 4 – Сауалнама нәтижелері

Әдістер	Магистранттар саны	%
Көрнекілік	16	16,33
Интербелсенді	97	98,98
Сөздік	34	34,69
Диалогтық	86	87,76
Бақылау	43	43,88
Өзара әрекет	90	91,84
Серіктестік	82	83,67
Ынтымақтастық	77	78,57
Практикалық	23	23,47
Ойын	6	6,12

Сурет 4. Сауалнама нәтижелері

Нәтижесінде мобильді ортаның көмегімен ұлттық құндылықтарды дамытудың тиімді әдістері анықталды: интерактивті, диалогтық, өзара әрекеттестік, серіктестік, ынтымақтастық және т.б.

Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш педагогтерін ұлттық құндылыққа баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін жүзеге асыру үшін білімалушы-

лардың ұлттық құндылықтар туралы білімдерін анықтау мақсатында анықтаушы экспериментін жүргіздік. Экспериментке Абай атындағы ҚазҰПУ-дың 1 және 2 курстарының 183 білімалушылары қатысты. Бақылау тобында 90, экспериментте 93 білімалушылар.

Білімалушыларға 1 дұрыс жауабы бар 10 тест тапсырмалары ұсынылды.

1. Ұлттық құндылық дегеніміз не?
2. Ұлттық құндылықтардың түрлері қандай?
3. Ұлттық идеяның негізгі қағидаларын қамтитын мемлекеттік құжаттар?
4. Ұлттық құндылықтың құрамдас бөліктері қандай?
5. Бастауыш сыныптарда оқушылардың бойына сіңіретін ұлттық құндылықтың түрі?
6. Жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыру дегеніміз не?
7. Мобильді технологияны зерттеген ғалымдар?
8. Мобильді технологияның түрлерін белгіле?
9. Мобильді технологияны қолданудың жолдары қандай?
10. Мобильді технология дегеніміз не?

Нәтижесінде келесі 5-кестеде ұсынылған нәтижелер алынды

Кесте 5 – Сауалнама нәтижелері

№	Тест сұрақтары	Бақылау тобы		Эксперименттік топ	
		саны	%	саны	%
1	Ұлттық құндылық дегеніміз не?	34	37,78	31	33.33
2	Ұлттық құндылықтардың түрлері қандай?	25	27.78	27	29.03
3	Ұлттық идеяның негізгі қағидаларын қамтитын мемлекеттік құжаттар?	14	15.56	16	17.20
4	Ұлттық құндылықтың құрамдас бөліктері қандай?	35	38,89	37	39,78
5	Бастауыш сыныптарда оқушылардың бойына сіңіретін ұлттық құндылықтың түрі?	16	17.78	20	21.51
6	Жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыру дегеніміз не?	26	28.89	23	24.73
7	Мобильді технологияны зерттеген ғалымдар?	5	5.56	9	9.68
8	Мобильді технологияның түрлерін белгіле?	25	27.78	22	23.66
9	Мобильді технологияны қолданудың жолдары қандай?	13	14.44	14	15.05
10	Мобильді технология дегеніміз не?	9	10	11	11.83

Топтар арасындағы статистикалық және білім деңгейі бойынша айырмашылықтарды тексеру үшін χ^2 критерийі пайдаланылды.

$$\chi^2 = \frac{1}{n_1 n_2} \sum \frac{(n_1 Q_{2i} - n_2 Q_{1i})^2}{Q_{1i} + Q_{2i}}, n_1, n_2 \text{ эксперименттік және бақылау топтарының}$$

білімалушылары. Q_{1i}, Q_{2i} - эксперименттік және бақылау топтарының жауаптары.

Кесте 6 – Топтар арасындағы статистикалық және білім деңгейі бойынша айырмашылықтар

Сұрақтар	$(n_1Q_{2i} - n_2Q_{1i})^2$	$Q_{1i} + Q_{2i}$	$\frac{(n_1Q_{2i} - n_2Q_{1i})^2}{Q_{1i} + Q_{2i}}$	χ^2
Ұлттық құндылық дегеніміз не?	1427.16	65	21.95631529	0,01063
Ұлттық құндылықтардың түрлері қандай?	585.328	52	11.25630353	
Ұлттық идеяның негізгі қағидаларын қамтитын мемлекеттік құжаттар?	64.4596	отыз	2.148653452	
Ұлттық құндылықтың құрамдас бөліктері қандай?	2154.42	72	29.92255224	
Бастауыш сыныптарда оқушылардың бойына сіңіретін ұлттық құндылықтың түрі?	131,55	36	3.654172537	
Жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыру дегеніміз не?	459.403	49	9.375574333	
Мобильді технологияны зерттеген ғалымдар?	2.60146	14	0,185818344	
Мобильді технологияның түрлерін белгіле?	388.613	47	8.268354996	
Мобильді технологияны қолданудың жолдары қандай?	42.5534	27	1.576052228	
Мобильді технология дегеніміз не?	12.5911	20	0,629552549	

$$\chi_1^2 \approx 0,01$$

$q = 0,05$ маңыздылық деңгейі мен еркіндік дәрежесі $v = 10-1 = 9$.

$$\chi_1^2 < \chi_2^2 \cdot 0,01 < 16,9$$

Көрсетілген маңыздылық деңгейінде топтардың айтарлықтай статистикалық айырмашылықтары жоқ, бұл дегеніміз эксперименттік және бақылау топтары ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге жарамды болып саналады.

Қорытынды. Бұл зерттеу жұмысында шетелдік және қазақстандық зерттеушілер еңбектерінде ұлттық құндылыққа негізделген білім берудің қазіргі жағдайы мен болашағы туралы мәселелер талқыланды. Мобильді оқыту – бұл білім беру ортасындағы өзгерістерге әсер етіп отырған цифрлық технологиялардың қарқынды дамуының нәтижесі екендігі және осыған орай бүгінгі күні мобильді білім беру орта құру арқылы оқытуды тиімді жүзеге асыру үшін жаңа педагогикалық модельдердің қажеттілігі анықталды.

Болашақ мұғалімдерге ұлттық тәрбие беру үдерісін зерттеу нәтижесінде білімалушыларды ұлттық құндылықтарға мобильді білім беру ортасын құру арқылы баулудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалды.

Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш педагогтерінің ұлттық құндылыққа баулудың құрылымдық-мазмұндық моделін анықтау мақсатында анықтаушы эксперимент, сауалнама жүргізілді.

Жүргізілген сауалнама нәтижелері бойынша мынадай мәліметтер алынды: қазіргі кезде білімалушыларды ұлттық құндылықтармен таныстыру үшін қандай жағдайлар қажет сұрағының нәтижесінде аксиологиялық, жүйелік-белсенділік, диалогтық, этнопедагогикалық тәсілдері таңдалды.

Модельдің психологиялық-педагогикалық шарттарын анықтау мақсатында қойылған сұрақ бойынша ұлттық құндылықтарды дамытуға қажетті орта жасау, зертхана ашу, қазіргі заманғы мобильді технологияларды пайдалану, ұлттық құндылықтарды дамыту бойынша арнайы курс енгізу қажеттілігі туындады.

Ұлттық құндылықтарды дамыту үшін қолданылатын әдістердің ішінен ең қолайлысы болып заманауи цифрлық технологиялар анықталды.

Мобильді ортаны құра отырып, ұлттық құндылыққа баулудың тиімді әдісі ретінде интерактивті әдістер таңдалды.

Анықтаушы эксперимент өткізіліп, топтар арасындағы статистикалық және білім деңгейі бойынша айырмашылықтарды тексеру үшін χ^2 критерийі пайдаланылды. Көрсетілген маңыздылық деңгейінде топтардың айтарлықтай статистикалық айырмашылықтары болмады, демек эксперименттік және бақылау топтары ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге жарамды болып саналады.

Келесі кезекте ұсынылған «Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогін ұлттық құндылыққа баулудың құрылымдық-мазмұндық моделі» іріктелген топтарда қалыптастырушы эксперимент барысында сынақтан өткізіледі.

Жүргізілген зерттеу Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2022-2024 жылдарға арналған ғылыми гранттық қаржыландыру АР 14872058 «Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулу» жобасының аясында орындалды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Мәдени мұра», «Рухани жаңғыру», «Мәңгілік ел» стратегиялық ұлттық жобалар тұжырымдамасы туралы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P080001016>
2. Mbanefo, Maryrose & Olatunji, F.. Towards achieving national goals through effective implementation of basic education policy plan // ResearchGate. - 2022. Vol.1.Nc.10. – P.1-14. DOI: <https://www.researchgate.net/publication/364325027>
3. Das, Prasenjit Teacher Education in the Light of National Education Policy-2020 // Disha international publishing house. - 2023. – P. 64-72. DOI: [-https://www.researchgate.net/publication/369627532](https://www.researchgate.net/publication/369627532)
4. Chatzara, Maria & Tsiakis, Theodosios. Literature review of value co-creation in education institutes: current states and future perspectives // Journal of Education, Society & Multiculturalism. -2023. Vol. 4. Nc. 1. – P. 30-50. DOI:10.2478/jesm-2023-0002
5. Jim Hordern Educational knowledge: traditions of inquiry, specialisation and practice// Pedagogy, Culture & Society. - 2018. – P. 577-591. DOI: <https://doi.org/10.1080/14681366.2018.1428221>
6. Kearney, M., Burden, K., y Rai, T. Investigating teachers' adoption of signature mobile pedagogies // Computers & Education 80 - 2015. – P.48-57. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.08.009>
7. Bano, M., Zowghi, D., Kearney, M., Schuck, S., Aubuson, P. Mobile learning for science and mathematics school education: A systematic review of empirical evidence // Computers & Education - 2018. 121, – P. 30-58. <https://doi.org/10.1007/s10798-014-9268-x>
8. Romero, R. Depression and the meaning of life in university students in times of pandemic // International Journal of Educational Psychology - 2020. 9(3), – P. 223-242. <https://doi.org/10.17583/ijep.2020.6784>
9. Meconatha, D., Praul, M., y Lynch, M. Mobile learning in higher education: an empirical assessment of a new educational tool // The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET-2008. №7 (3), – P. 15-21. Recuperado de: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1102943.pdf>
10. Mirski, P., Abfalter, D. Knowledge enhancement on site-guests' attitudes towards m-learning. In Proceeding of the information and communication technologies in tourism. – Cairo: Egypto, 2004.

11. Ardies, J., De Maeyer, S., Gijbels, D., y Van K,H. Students attitudes towards technology // *International Journal of Technology and Design Education* - 2015. №25, – P. 43-65. <https://doi.org/10.1007/s10798-014-9268-x>

12. Glackin, B, Rodenhiser, R., y Herzog, B. A library and the disciplines: a collaborative project assessing the impact of ebooks and mobile devices on student learning // *The Journal of Academic Librarianship* -2014. № 40(3-4), – P. 299-306. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2014.04.007>

13. De Pablos, P., Tennyson, R., y Lytras, M. Assessing the role of Mobile technologies and distance learning in higher education // *Reino Unido: Editorial IGI Global* -2015.

14. Campos, Jorge & Barreto, Israel *Tecnología móvil en el aprendizaje universitario // Sophia*. - 2021. Vol. 17. Nc. 1. – P. 1016. DOI:10.18634/sophiaj.17v.1i.1015

15. Берикханова А. Ұлттық құндылықтарға бағдарланған маман тұлғасын қалыптастырудағы инновациялық идеялар мен оларды іске асыру тетіктері // *Ізденіс. Гуманитарлық ғылымдар сериясы = Поиск. Серия гуманитарных наук*. – 2011. - №4(45) – Б. 221-225.

16. Қуанышбаева А. Ұлттық құндылықтарды танытудағы педагогикалық технологиялардың маңызы // *Қазақстан мектебі*. - 2012. №2. – Б.33-36.

17. Тұңғышбаева Ф.Ж. Ұлттық құндылықтарды оқыту процесінде пайдалану әдістері// *Жантану мәселелері*. – 2015. №2. – Б.7-9.

18. Тұрғанбаева Ж. Ұлттық құндылықтарды тәрбиеде қолданудың жаңа үрдістері // *Қазақстан мектебі*. – 2018. - №3. – Б.44-48.

19. Қуанышбаева Ж.Ж. Қазақстан Республикасындағы жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтар (саясаттанулық талдау): филос.ғыл.докт. ...дис. (PhD) (саясат). – Алматы: 2015. – Б.154.

20. Шашаева Г.К. Қазақстанның мәдени мұра құндылықтарын жүйелеу және оларды жоғары білім беруді жетілдіру: филос.ғыл.докт. ...дис. (PhD) (педагогика және психология). – Алматы: 2016. – Б.170.

21. Джонисова Г.Қ. Бастауыш мектептің оқу-тәрбие үдерісінде оқушылардың ұлттық құндылық бағдарын қалыптастыру: пед.ғыл.канд. ... автореф. – Атырау: 2010. – Б.30.

22. Амирова А.С., Бузаубаева К.Д., Маковецкая А.А. Цифрлы педагогика. Оқулық. –Тараз: ИП «Бейсенбекова Ә.Ж.». 2022. – Б.314.

23. Жумабаева А.Е., Базарбекова Р.Ж., Нұржанова С.А., Стамбекова А.С., Жұмабаева Ж., Оспанкулов Е.Е. Analysis of Prospective Primary School Teachers' Attitudes towards Mobile Learning Tools and Acceptance of Mobile Learning // *International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST)* - 2023. №11(3), – P.728-743. – <https://www.ijemst.net/index.php/ijemst/article/view/3322>

24. Закарьянова А.Б. Мобильді технологиялар білім беру үрдісінде // *Педагогикалық альманах* - 2016. №3. – Б.46-50.

25. Керимбаева Н.Н. Мобильные технологии в виртуальных средах обучения// *Абай атындағы ҚазҰПУ-нің хабаршысы. Физика-математика ғылымдарының сериясы*. –2021. - № 3. – С. 197-204.

26. Икласова К.Е. Мобильді технологиялар мен қосымшалар пәні бойынша зертханалық жұмыстар жинағы. Оқу-әдістемелік құрал. – Петропавл: СҚУ, 2022. – Б.153.

27. Бимашева Г.С. Мобильные технологии как инструмент обучения английскому языку как иностранному// *Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінің хабаршысы*. – 2021. - №2. – С.161-171.

References:

1. «Madeni mura», «Rukhani zhangyru», «Mangilik el» strategiialyk ulityk zhobalar tuzhyrymdamasy turaly. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P080001016>

2. Mbanefo Maryrose & Olatunji, F.. Towards achieving national goals through effective implementation of basic education policy plan // *ResearchGate*. - 2022. Vol.1.Nc.10. – P.1-14. DOI: <https://www.researchgate.net/publication/364325027>

3. Das, Prasenjit *Teacher Education in the Light of National Education Policy-2020 // Disha international publishing house*. - 2023. – P. 64-72. DOI: <https://www.researchgate.net/publication/369627532>

4. Chatzara Maria & Tsiakis, Theodosios. Literature review of value co-creation in education institutes: current states and future perspectives // *Journal of Education, Society & Multiculturalism*. -2023. Vol. 4. Nc. 1. – P. 30-50. DOI:10.2478/jesm-2023-0002

5. Jim Hordern *Educational knowledge: traditions of inquiry, specialisation and practice// Pedagogy, Culture & Society*. - 2018. – P. 577-591. DOI: <https://doi.org/10.1080/14681366.2018.1428221>

6. Kearney M., Burden, K., y Rai, T. Investigating teachers' adoption of signature mobile pedagogies // *Computers & Education* 80 - 2015. – P.48-57. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.08.009>
7. Bano M., Zowghi, D., Kearney, M., Schuck, S., Aubuson, P. Mobile learning for science and mathematics school education: A systematic review of empirical evidence // *Computers & Education* - 2018. 121, – P. 30-58. <https://doi.org/10.1007/s10798-014-9268-x>
8. Romero R. Depression and the meaning of life in university students in times of pandemic // *International Journal of Educational Psychology* - 2020. 9(3), – P. 223-242. <https://doi.org/10.17583/ijep.2020.6784>
9. Mcconatha D., Praul, M., y Lynch, M. Mobile learning in higher education: an empirical assessment of a new educational tool // *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET* -2008. №7 (3), – P. 15-21. Recuperado de: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1102943.pdf>
10. Mirski P., Abfalter, D. Knowledge enhancement on site-guests' attitudes towards m-learning. In *Proceeding of the information and communication technologies in tourism*. – Cairo: Egypto, 2004.
11. Ardies J., De Maeyer, S., Gijbels, D., y Van K, H. Students attitudes towards technology // *International Journal of Technology and Design Education* - 2015. №25, – P. 43-65. <https://doi.org/10.1007/s10798-014-9268-x>
12. Glackin B, Rodenhiser, R., y Herzog, B. A library and the disciplines: a collaborative project assessing the impact of ebooks and mobile devices on student learning // *The Journal of Academic Librarianship* -2014. № 40(3-4), – P. 299-306. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2014.04.007>
13. De Pablos, P., Tennyson, R., y Lytras, M. Assessing the role of Mobile technologies and distance learning in higher education // *Reino Unido: Editorial IGI Global* -2015.
14. Campos, Jorge & Barreto, Israel *Tecnología móvil en el aprendizaje universitario* // *Sophia*. - 2021. Vol. 17. Nc. 1. – P. 1016. DOI:10.18634/sophiaj.17v.1i.1015
15. Berikkhanova A. Ul'tyik kundylyktarga bagdarlangan maman tulgasyn kalyptastyrudagy innovatsiialyq ideialar men olardy iske asyru tetikteri // *Izdenis. Gumanitaryk gylymdar seriyasy = Poisk. Seriya gumanitarnykh nauk*. - 2011. - №4. – B. 221-225.
16. Kuanyshbaeva A. Ul'tyik kundylyktardy tanytudagy pedagogikalyk tekhnologiialardyn manyzy // *Kazakstan mektebi*. - 2012. №2. – B.33-36.
17. Tungyshbaeva G.Zh, Ul'tyik kundylyktardy okytu protsesinde paidalanu adisteri // *Zhantanu maseleleri*. – 2015. №2. – B.7-9.
18. Turganbaeva Zh. Ul'tyik kundylyktardy tarbiyede koldanudyn zhana urdisteri // *Kazakstan mektebi*. – 2018. - №3. – B.44-48.
19. Kuanyshbaeva Zh.Zh. *Kazakstan Respublikasyndagy zhalpyadamzattyk zhane ul'tyik kundylyktar (saiasattanulyk taldau): filos.gyl.dokt. ...dis. (PhD) (saiasat)*. – Almaty: 2015. – B.154.
20. Shashaeva G.K. *Kazakstannyn madeni mura kundylyktaryn zhuiyeleu zhane olardy zhogary bilim berudi zhetildiru: filos.gyl.dokt. ...dis. (PhD) (pedagogika zhane psikhologiya)*. – Almaty: 2016. – B.170.
21. Dzhonisova G.K. *Bastauysh mekteptin oku-tarbie uderisinde okushylardyn ul'tyik kundylyk bagdaryn kalyptastyru: ped.gyl.kand. ... avto-ref.* – Atyrau: 2010. – B.30.
22. Amirova A.S., Buzaubakova K.D., Makovetskaia A.A. *Tsifrlly pedagogika. Okulyk.* –Taraz: IP «Beisenbekova A.Zh.». – 2022. – B.314.
23. Zhumabaeva A.E., Bazarbekova R.Zh., Nurzhanova S.A., Stambekova A.S., Zhumabayeva Zh., Ospankulov E.E. *Analysis of Prospective Primary School Teachers' Attitudes towards Mobile Learning Tools and Acceptance of Mobile Learning* // *International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST)* - 2023. №11(3), – P.728-743. <https://www.ijemst.net/index.php/ijemst/article/view/3322>
24. Zakarianova A.B. *Mobildi tekhnologiialar bilim beru urdisinde* // *Pedagogikalyk almanakh* - 2016. №3. – B.46-50.
25. Kerimbaeva N.N. *Mobilnye tekhnologii v virtualnykh sredakh obucheniia* // *Abai atyndaғы KazUPU-nin khabarshysy. Fikhika-matematika gylymdarynyn seriyasy*. – 2021. - № 3. – S. 197-204.
26. Iklasova K.E. *Mobildi tekhnologiialar men kosymshalar pani boynsha zertkhanalyk zhumystar zhinagy. Oku-adistemelik kural*. – Petropavl: SKU, 2022. – B.153.
27. Bimasheva G.S. *Mobilnye tekhnologii kak instrument obucheniia angliiskomu iazyku kak inostrannomu* // *Kazak ul'tyik kyzdar pedagogikalyk universitetinin khabarshysy*. – 2021. - №2. – S.161-171.